

Adalar'da Atıksu Sorunu

Adalar'da kanalizasyon sistemi, toplama ve deşarj istasyonları

Adalar'da toplam olarak 53 km atık su hattı vardır. Bu atık su borularının %40'ı Büyükada'da %60'ı ise diğer adalardadır. Ayrıca Adalar ilçesinde yaklaşık 10 kilometre yağmur suyu hattı bulunmaktadır.

Adalar'ın tümünde kanalizasyon sistemi mevcuttur. Büyükada'da ikisi toplayıcı bir tanesi deniz deşarjı olmak üzere 3 adet deşarj ünitesi, Heybeliada'da Büyükada'da olduğu gibi ikisi toplayıcı bir tanesi deniz deşarjı olmak üzere 3 adet deşarj ünitesi, Burgazada'da biri toplayıcı biri deniz deşarjı olmak üzere 2 adet deşarj ünitesi, Kınalıada'da ise bir adet deşarj ünitesi bulunmaktadır. Kanalizasyon akıntıları, arıtma istasyonlarından geçirildikten sonra (ön arıtma) borularla açık alanlarda Marmara Denizi'nin dibine pompalanmakta ve denizin kirlenmesi önlenmektedir. (1/5000 Nazım İmar Planı raporu – 2011)

Nereye ne miktarda deşarj ediliyor?

Büyükada deniz deşarjı Kumsal mevkiindeki istasyondan Tuzla ile Sedef Adası arasına, 60 metre derinliğe 2200 metrelik boru ile yapılmaktadır. 1989 yılında hizmete girmiştir ve günlük 35 bin m³'lük kapasiteye sahiptir. Heybeli (1999) deniz deşarjı 1010 metrelik deniz hattıyla, Heybeli terk-i Dünya mevkiinden açığa, 62 metre derinliğe yapılmaktadır ve o da 35 bin m³/gün kapasiteye sahiptir. 14000 m³/gün kapasiteli Kınalı (1998) hattı 1100 metrelik deniz boru hattıyla 45 metre derinliğe, Burgaz (1987) ise 890 metrelik boru hattıyla 30 metre derinliğe atıksuları deşarj etmektedir ve 6400 m³/gün kapasiteye sahiptir..

Ön arıtma nedir?

Adalar'daki atıksuların ön arıtma sonrasında denize deşarjı yapılmaktadır. "Ön arıtma pompalara ve atık suyu taşıyacak boru sistemlerine zarar gelmesini önlemek amacı ile, pis sudaki iri maddeleri ve görülebilir yüzen cisimlerin bir çoğunu ayırmak üzere kullanılan ve 2 cm ile 7.5 cm arasında değişen, aralıklı çubuklardan ibarettir". Ön arıtmadan geçen atıksular gerçek anlamda herhangi bir arıtmaya uğramamaktadır.

Deniz yaşamı olumsuz etkileniyor:

Yıllardır Marmara ve Boğazlarda deniz araştırmaları yapan Hidrobiyolog Levent Artüz'e göre, deniz deşarjları Marmara'daki canlı yaşamını olumsuz etkilemektedir. Artüz, çevre mevzuatında belirtildiği üzere alıcı ortamda 5mg/lit altında suda erimiş oksijenin bulunması durumunda herhangi bir şekilde deşarjın mümkün olmadığını, buna karşılık ekibiyle birlikte yürüttüğü araştırmada yaptıkları ölçümlerde "Marmara Denizi'nde de alt su tabakasında (deşarjların yapıldığı tabaka) suda erimiş oksijen hiç bir zaman 3.5mg/lit üzerinde olmadı." demektedir.

Kirlilik Adalar plajlarını da etkiliyor.

Arıtılmaksızın yapılan deniz deşarjlarından sadece denizel yaşam etkilenmemekte, zaman zaman karşılaşılan kirlilik Adalar plajlarını yüzülebilir değerlerin altına indirmektedir.

Sağlık bakanlığı tarafından yaz aylarında her 15 günde bir yapılan ölçümlerde Adalar'daki plajların, belli zaman aralıklarında kırmızı alarm vermektedir.

2019 yılı 23 Temmuz ve 5 Ağustos değerleri plajlarda denize girilmesini mümkün olmayacak aşırı kirliliği tespit etmiş ve uyarıda bulunmuştur.

Temmuz ve Ağustos ayları, Adalar'da nüfusun maksimuma çıktığı aylardır ve bu durum günlük deşarj miktarlarını da maksimum noktaya çıkarmaktadır. 1000 ya da 2000 metre açığa ve deniz dibine basılan sular, ters akıntı ya da hava koşulları nedeniyle çok geniş bir alanı olumsuz etkileyebilmektedir. Sonuçlar da bunu göstermektedir.

Kirliliğin farklı nedenleri

Adalar'da deniz suyunun kirliliğinde tek etken Marmara'nın kirleticileri ve denize deşarj değildir. Kanalizasyon sisteminde de aksaklıklar bulunmaktadır. Kanal sisteminin altında kalan noktalardan (yalılar ve ticari işletmelerin bir bölümü), sisteme atıksuları pompalarla akıtmakta, arıza durumlarında atıksular denize karışabilmektedir. Halen atıksuları fosseptiklerde toplayan konutlar da mevcuttur ve gerek sızıntı gerekse doğrudan denize deşarj söz konusu olabilmektedir. Ayrıca yol ve meydanların temizliğinde kullanılan yıkama sularının, bu defa yağmur suyu kanallarıyla denize doğrudan deşarjı da söz konusudur.

Ne yapılabilir?

İSKİ tarafından İstanbul çevresinde atıksu yönetiminde epey ileri bir aşamaya ulaşılmış ve yatırımlarla atıksuyun %90'ından fazlasının arıtılarak deşarjı olmuşken, İstanbul'un bir numaralı sayfiye ve turizm ilçesi Adalar'ın bu durumu kabul edilemez. Edilmemelidir.

Atıksu arıtmanın maliyetli bir iş olduğu doğrudur. Üstelik 4 farklı adadan söz edilmektedir.

Her biri için ayrı arıtma tesisleri kurmak belki doğru olmayacaktır.

Bunun yerine, tıpkı Haliç örneğinde olduğu gibi, adaların atıksuları toplanıp, bir bölümü Tuzla, diğer bölümü Caddebostan arıtma tesislerine pompalanamaz mı?

Düşünülmeli, acilen planlanmalı ve daha geç olmadan adım atılmalıdır deriz.

Halim Bulutoğlu

Adalar Vakfı Başkanı